

YTP:n lausunto vihreän siirtymän investointien etusijamenettelyä koskien

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaisesta etusijamenettelystä aluehallintovirastojen lupakäsittelyssä vuosina 2023–2025 ja hallintotuomioistuimissa vuosina 2023–2027. Esityksellä luotaisiin väliaikainen etusijamenettely (nk. ohituskaista) erälle vihreää siirtymää edistävälle hankkeille.

Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry kannattaa väliaikaista vihreää siirtymää edistävien hankkeiden ohituskaistaa, mutta näkee erittäin tarpeelliseksi kokonaisvaltaisemman hallinnollisten menettelyjen sujuvoittamisen. Esityksessä kuvatussa poiketen lupa- ja valitusprosessit ovat toiminnanharjoittajien näkökulmasta monimutkaistuneet ja pidentyneet. Tämä kehityssuunta tulisi muuttaa sekä sääntelyllisin että rakenteellisin keinoin. YTP kannattaa myös lupaviranomaisen ja tuomioistuinten resurssoinnin harkittua parantamista.

Esityksellä väliaikaisesti luotavan etusijamenettelyn ei tule hidastaa muiden hankkeiden käsittelyä – etenkin ottaen huomioon, että ohituskaistan piiriin on luonnoksessa esitetty vain suppeasti kiertotaloutta edistäviä hankkeita. Talouden uudistumisen kannalta myös muut kuin esitykseen mukaan luetut hankkeet ovat kiireellisiä ja myös niiden käsittelyaikoja pitäisi pyrkiä lyhentämään.

YTP kannattaa, että menettelyllinen etusija myönnettäisiin uusiutuvaan energiaan, sähköistämiseen, vetyyn ja hiilidioksidin talteenottoon liittyvien hankkeiden lisäksi sellaiselle akkuteollisuudelle, jossa pyritään edistämään kiertotalouden mukaista akkumateriaalitaloutta.

Akkuarvoketjun investointien osalta kohdassa 6 tulisi kuitenkin mainita akkumateriaalien kierrätys. Nyt kohdassa mainittu uudelleenkäyttö on jätelaissa määritellysti kierrätyksestä poikkeavaa toimintaa, eikä se yksinään edistä riittävästi akkumateriaalien kiertotaloutta. Esityksen sanamuodot pitäisi siis tarkistaa suhteessa jätelakiin.

YTP pitää valitettavana, että esitys ei edistä kiertotaloudelle välttämättömiä investointeja akkuarvoketjua laajemmin. Siinä tulisi ottaa vihreän siirtymän ja kansallisen kiertalousohjelman tavoitteiden mukaisesti huomioon laajemmin materiaalivirtojen kiertotaloutta edistävät investoinnit, jotka ovat edellytys vihreän siirtymän toteutumiselle. Kiertotaloutta edistävillä hankkeilla on myös lähtökohtaisesti myönteiset ilmastovaikutukset, luontokatoa ehkäisevä vaikutus ja lisäksi merkitystä huoltovarmuuden kannalta.

YTP katsoo, että esityksen tulisi kohdella erilaisia materiaalivirtoja tasapuolisesti. Esimerkiksi kriittisiä maametalleja kierrätetään akkuarvoketjua laajemmin. Myönteisiä kiertalous- ja ilmastovaikutuksia syntyy myös muiden jäteperäisten materiaalien kuin metallien käsittelystä ja kierrätyksestä, kun korvataan niillä neitseellisiä raaka-aineita. Hankeluetteloon tulisivat lisätä uusi kohta: 6) jäteperäisten materiaalien käsittely ja uusiomateriaalien valmistus.

YTP pitää vaatimusta DNSH-selvityksestä yhdistettynä tyhjentävään luetteloon vihreää siirtymää edistävästä investointihankkeista tarpeettomana. Vaatimuksella olisi investointeja hankaloittava, ei niitä nopeuttava vaikutus.